

PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI

Bohumíra Lazarová

lazarova@phil.muni.cz

Obsah

- **Úvod, hlavní témata, cíle a předmět ΨO , úkoly**
- **Definice O**
- **Osobnost zvenku - možnosti deskripce - vlastnosti, rysy, faktory.....**
- **Osobnost zevnitř – sebepojetí - seberozvoj, osobnostní rozvoj**
- **Psychologické směry a osobnost - vybrané teorie osobnosti**

Literatura

- Základy Ψ , Úvod do Ψ .... M. Nakonečný, A. Plháková....
- Blatný, M. Psychologie osobnosti – hlavní témata, současné přístupy. Grada, 2010.
- Smékal, V. Pozvání do psychologie osobnosti. Brno: B+P, 2002, 2009
- Říčan, P. Psychologie osobnosti. Praha: Grada, 2007
- Nakonečný, M. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 2009
- Primární zdroje – teorie osobnosti (Freud, Fromm, Frankl, Rogers, Adler...)
- Drapela, J. Přehled teorií osobnosti. Praha: Portál, 1997.
- Prochaska, J.; Norcross, J. Psychoterapeutické systémy. Praha: Grada, 1999
- Vágnerová, M. Psychologie osobnosti, Karolinum, 2010

Co se zkoumá v Ψ osobnosti?

K čemu to je dobré?

- **Geneze O** (jak vzniká a jak se vyvíjí – fáze vývoje, teorie vývoje, socializace)
- **Struktura O** (její vnitřní uspořádání – vertikálně i horizontálně)
- **Dynamika O** (vnitřní činitelé chování, jak O funguje, motivy, příčiny)
- **Úkol poznávací:** pojmy, jimiž lze jedince charakterizovat, schémata charakterizace osobnosti
- **Úkol předvídací:** vysvětlování chování a prožívání lidí, hledání příčin....
- **Úkol přetvářecí:** psychoterapie, psychohygiena, osobnostní rozvoj, intervence a ovlivňování, předcházení a léčení poruch....**výchova**

Osobnost – popsateľný systém?

- Řada pojetí a řada definic – problém s uspořádáním
- Mnoho teorií, přístupů, koncepcí, výkladů – snahy o uspořádání

Teorie: vysvětlují a dokazují CH a P, jsou vázané k nějakému jménu, směru, škole... vlastní pojmosloví

Modely: popisují a znázorňují uspořádání osobnosti – strukturní pojetí.

- Jsou to příběhy o osobnosti - lze se připojit, odmítnout, různě rozumět ....

Definice O

- Pro psychologii je osobností každý konkrétní živý člověk (Jurovský, 1965) jako bio-psycho-sociální celek se všemi svými vlastnostmi (konstitučními, výrazovými, charakterovými, temperamentovými a intelektovými). (Struktura)
- Osobnost lze definovat jako organizaci, soubor, jednotu zděděných, vrozených a pod tlakem společnosti a výchovy v určitém přírodním, společenském, ekonomickém a kulturním prostředí vytvořených zvláštností, tělesných a duševních procesů, postojů, vztahů a vlastností, které řídí činnost člověka (Smékal, 2002). (Situační proměnlivost)

Tisíce definic...

- O je suma aktuálních nebo potenciálních vzorců chování organismu determinovaných dědičností a prostředím, vznikajících a vyvíjejících se prostřednictvím interakce čtyř hlavních sektorů, v nichž jsou tyto behaviorální vzorce organizovány: kognitivní s., konativní s., afektivní s., somatický s. (Eysenck) (strukura)
- Osobnost je více či méně stabilní a trvalá organizace charakteru, temperamentu, intelektu a těla osoby, která determinuje její jedinečné přizpůsobení prostředí (Eysenck). (situace)
- Osobnost je integrovaný, k seberealizaci směřující systém psychických a psychofyzilogických funkcí individua, které jsou v neustálém interakci s prostředím (Říčan). (situace)
- Osobnost je dynamická organizace těch psychofyzických systémů individua, které determinují jeho charakteristické CH a P (Allport) (dynamika)
- Osobnost je konvergencí všech podstatných kulturních tendencí v psychice. Čím kulturnější je člověk, tím méně může být jedinečnou osobností (Allport, Vernon) (Rozdíly)
- Osobnost není něco, co máme nebo co jsme. Je to, co děláme, jsme-li ve společnosti druhých. Je to činnost, nikoliv vlastnost (Hepner)

Tisíce jednoduchých definic....

- Konečný produkt systému zvyků.... (Watson)
- Osobnost nezáleží ve vlastnostech, ale ve způsobu jejich propojení (Peters)
- Osobnost je sumou psychických reakcí člověka na mínění, které o něm má okolí (Cooley) (meta)
- Osobnost – to je pravda o masce (Byron)
- Osobnost je strukturou organizující se k realizaci určitých úkolů života (Obuchowski)
- Osobnost je to, čím se jeden člověk odlišuje od druhého z hlediska kvantitativního i kvalitativního (Smith)
- Osobnost je svazek potřeb, snah, přání a odporů vázaný na organický život (Ribot)

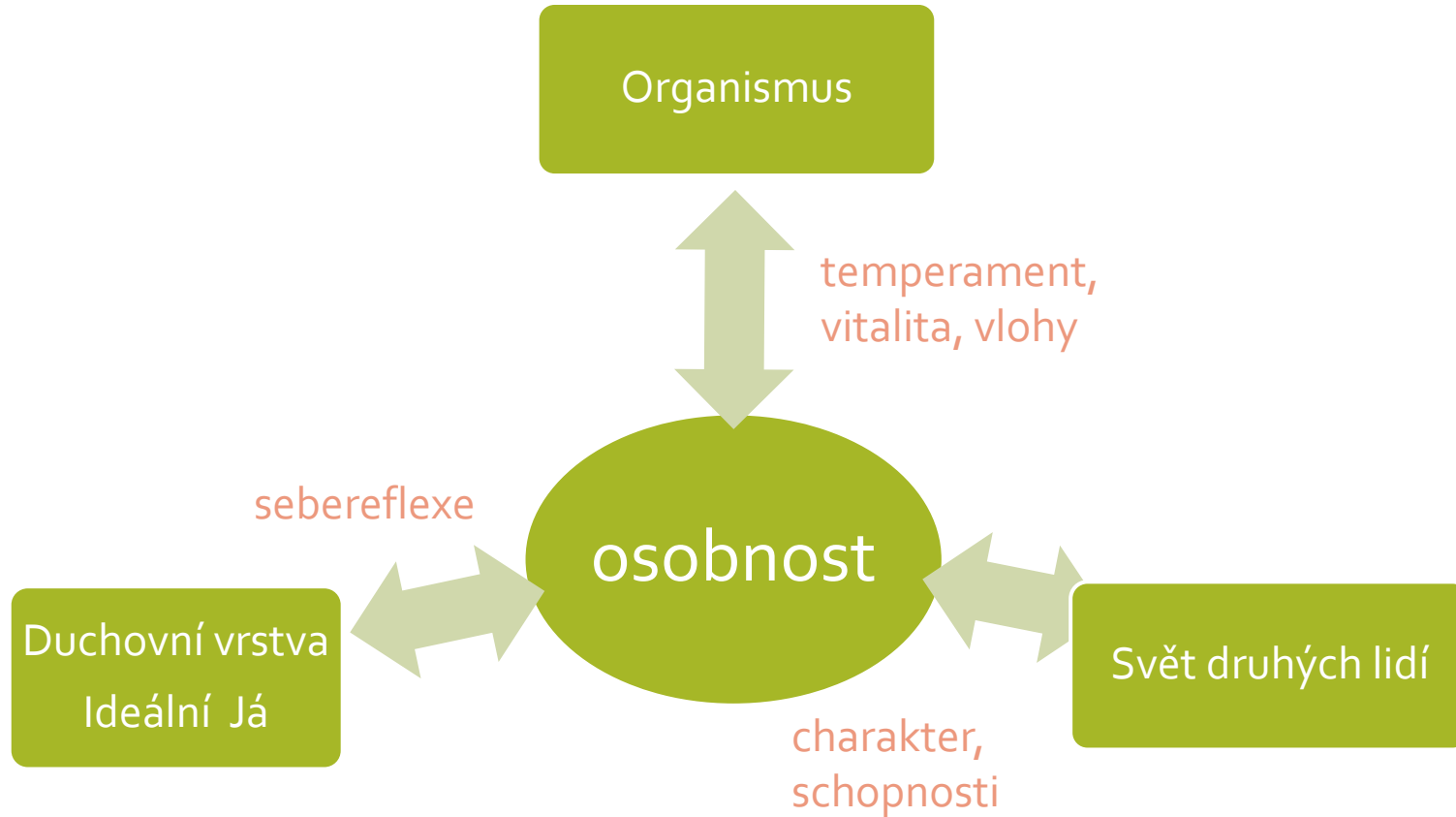

Co mají společného?

- Chování a prožívání
- Interakce s prostředím, projevy navenek
- Někdy vnitřní struktura
- Konvergence, systém, vzájemné propojení
- Situační proměnlivost
- Biologická – psychofyziologická podstata
- Jak se vnímá sám
- .....

Popis osobnosti – osobnost jako celek

(V. Smékal)

Model Credos

